

Република България
Президент

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТАНОВИЩЕ

от Росен Плевнелиев, президент на Република България,
по конституционно дело № 16 от 2013 г.

ОТНОСНО: искане на 96 народни представители в 42-то Народно събрание за установяване на настъпила на 14 юни 2013 г. несъвместимост с положението на народен представител на Д. Пеевски, поради изпълнение на друга държавна служба

Уважаеми госпожи и господа конституционни съдии,

Президентът на Република България е конституиран като заинтересована страна с Определение на Конституционния съд от 4 юли 2013 г. по конституционно дело № 16/2013 г.

В образуваното дело се иска установяване на положение на несъвместимост на народен представител, поради заемане и изпълнение на друга държавна служба — председател на Държавна агенция „Национална сигурност“.

Смятам, че допуснатото за разглеждане искане е основателно.

Конституцията на Република България въвежда изрична забрана за народните представители “да изпълняват друга държавна служба или да извършват дейност, която според закона е несъвместима с положението им” (чл. 68, ал. 1). Според практиката на конституционната юрисдикция

(Мотиви към Решение на КС № 5 от 1993 г., обн., ДВ, бр. 31 от 1993 г.), понятието "държавна служба" в чл. 68, ал. 1 от Основния закон е елемент от института на несъвместимостта. В Конституцията понятието „държавна служба“ е установено в широкия смисъл на думата. „Това означава, че за държавна служба се приема и осъществяването на функциите на законодателната власт, като се забранява изпълнението на "друга", сиреч на която и да е извън нея държавна служба. Забраната се отнася до всички видове държавна служба и държавни служители в държавния апарат изобщо.”.

Председателят на Държавна агенция „Национална сигурност“ е държавна служба, която е „друга“ по смисъла на конституционните разпоредби.

Избирането на народен представител на „друга“ държавна служба — представителна (президент, депутат в Европейския парламент, кмет, общински съветник) в системата на изпълнителната (с изключение на министър) или на съдебната власт (член на ВСС или на Инспектората към ВСС, магистрат) е основание за прекратяване на парламентарния му мандат по силата на самата Конституция.

Решението на Народното събрание, с което бива избран народният представител г-н Д. Пеевски за председател на ДА „НС“, поставя началото на сложен фактически състав. Този състав включва избор, клетва и подписване на клетвен лист от г-н Д. Пеевски. С настъпването на тези факти г-н Д. Пеевски е станал председател на ДА „НС“ и е възникнала несъвместимост с положението му на народен представител. Законодателят не поставя изискване за подписването на нарочен акт за встъпване от председателя на ДА „НС“, за да възникне трудовото правоотношение, за разлика от други нормативни разпоредби - чл. 63, ал. 4 от Кодекса на труда и чл. 14, ал. 1 от Закона за държавния служител. Трудовото правоотношение, следствие на избор, е възникнало от обявяване на кандидата за избран (чл. 86, ал. 1 от КТ, чл. 8, ал. 1 от ЗДАНС) и полагането на клетва, което се удостоверява с подписването на клетвен лист (чл. 8а от ЗДАНС).

С полагането на клетвата и с подписването на клетвения лист народният представител става председател на ДА „НС“. За разлика от представителния мандат на народния представител, при който клетвата има политическо и нравствено значение (аргумент от Решение № 1 от

1992 г. на КС, Обн., ДВ, бр. 11 от 1992 г.), при всички останали държавни органи и служители клетвата има правен ефект - поставя началото на 5-годишен мандат като председател на ДА "НС".

Парламентът е можел да отмени решението си, с което избира г-н Пеевски, при условие, че той все още не е положил клетва. След полагането на клетва от него като председател на ДА "НС", неговите пълномощия могат да бъдат прекратени предсрочно на основанията, посочени в чл. 8, ал. 4 от Закона за ДА "НС" — по негова молба, при навършване на определена възраст, при фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си, при настъпила несъвместимост или при влязъл в сила акт, с който е установен конфликт на интереси. На 19 юни обаче Народното събрание отменя решението си за избор на председател на ДА „НС“, без да посочи основание от специалния закон. Парламентарното решение за избора на г-н Д. Пеевски е конститутивно. След приемане на това решение и при наличие на подадена оставка като народен представител, Народното събрание, в съответствие с Конституцията, следва да приеме констативно решение за прекратяване мандата на народния представител и по този начин да отстрани възникналата несъвместимост.

Допускането на възможността Народното събрание да отменя свои конститутивни решения, с които формира държавни органи, установява правна несигурност в конституционната система. Смятам, че не е морално допустимо и юридически възможно както Народното събрание, така и президентът на Републиката напр., да отменят свои актове, чрез които формират други държавни органи, когато има встъпване в длъжност — конституционни съдии, членове на УС на БНБ, членове на независими комисии и съвети.

Функционирането на конституционната система в Република България се основава на принципа на правовата държава. В мотиви към Решение № 1 от 2005 г. (Обн., ДВ, бр. 13 от 2005 г.) Конституционният съд отбелязва, че "правова държава" означава упражняване на държавна власт на основата на конституция, в рамките на закони, които материално и формално съответстват на конституцията и които са създадени за запазване на правна сигурност". Тези основни характеристики на правовата държава се проявяват като водещи максими в различните клонове на действащото право.

Извършените от мнозинството в Народното събрание действия на 19 юни т.г. не са в съответствие с принципа на правовата държава. Чрез своите действия и актове както Народното събрание, така и другите държавни органи в Републиката, трябва да спазват Конституцията и законите. В противен случай се установява правна несигурност в редица сфери на държавното управление и обществения живот. Възможностите за злоупотреба на държавния орган с власт могат да достигнат до там, че народен представител, избран или назначен на друга държавна служба, да не бъде освободен месеци и дори години. Или едно лице, изпълнявайки друга държавна служба в продължение на седмици, месеци, години, впоследствие да бъде възстановено като народен представител след този период чрез отмяна от НС на решението си за избора. По този начин ще се наруши и прилаганото разделение на властите и ще се установи сливането им.

Уважаеми госпожи и господа конституционни съдии,

Въз основа на изложеното смятам, че допуснатото за разглеждане искане на 96 народни представители в 42-то Народно събрание за установяване на настъпила на 14 юни 2013 г. несъвместимост с положението на народен представител на Д. Пеевски, поради изпълнение на друга държавна служба, е основателно.

Росен Плевнелиев
ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ